

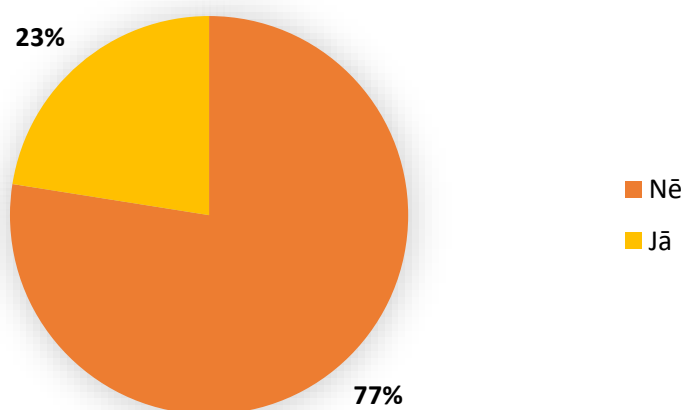
Alojas novada uzņēmumu darbība ārkārtējās situācijas laikā

Uzņēmumu aptaujas pārskats

Lai noskaidrotu Alojas novada uzņēmumu darbību ārkārtējās situācijas laikā, tika veikta uzņēmumu aptauja. Aptaujā uzņēmumi savas atbildes varēja iesniegt no 3. aprīļa līdz 23. aprīlim. Aptaujā piedalījās 40 respondenti jeb uzņēmumi. Aptauja bija anonīma.

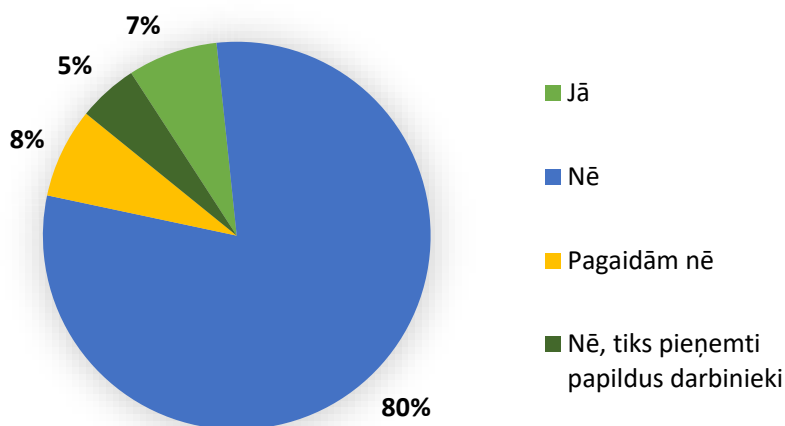
Aptaujā piedalījās Alojas novada uzņēmumi no 15 dažādām darbības jomām. Visplašāk tika pārstāvēta lauksaimniecība, kam sekoja tirdzniecība un pārtikas ražošana. Bet trešajā vietā pārstāvniecības ziņā ierindojās trīs nozares - ēdināšanas pakalpojumi, mežizstrāde un piena lopkopība. Savukārt, ja vērtējam uzņēmumu iesaisti pēc uzņēmējdarbības formām, tad vispārstāvētākā bija Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA) un Zemnieku saimniecība (ZS). Protams, tika pārstāvētas arī, tāda uzņēmējdarbības formas, kā Pašnodarbināta persona, Individuālais komersants (IK) un Kooperatīvā sabiedrība. Lielākā daļa jeb 77% no uzņēmumiem darbojas jau vairāk nekā septiņus gadus, 10% darbojas 5-7 gadus, vēl 10% darbojas 2-4 gadus, bet atlikušie 3% darbojas pirmo gadu. Taču skatoties uzņēmēju iesaisti pēc lokācijas, visvairāk uzņēmumi tika pārstāvēti no Alojas pagasta, kam sekoja Alojas pilsētas uzņēmumi, kopā sastādot 57%. Savukārt trešajā vietā ierindojās Braslavas pagasts, kam sekoja Brīvzemnieku pagasts. Vismazāk tika pārstāvēti Staiceles pagasta un pilsētas uzņēmumi, kopā sastādot vien 8%. Vairums uzņēmumu, kuri piedalījās anketēšanā nodarbina 1-3 darbiniekus, tomēr anketēšanā piedalījās arī uzņēmumi, kuri nodarbina 32 darbiniekus.

Pirmais anketas jautājums bija par jaunu pakalpojumu plānošanu uzņēmumos. Rezultātos (1.att.) redzams, ka lielākā daļa uzņēmumu neplāno ieviest jaunus pakalpojumus. Tomēr 23% plāno ieviest tādu pakalpojumus, kā piegāde mājās; jauns programmnodrošinājums uzņēmējiem; pārgājieni ģimenēm, kas dzīvo vienā mājsaimniecībā; telpu un transporta dezinfekcija un pārtikas veikala atvēršana.

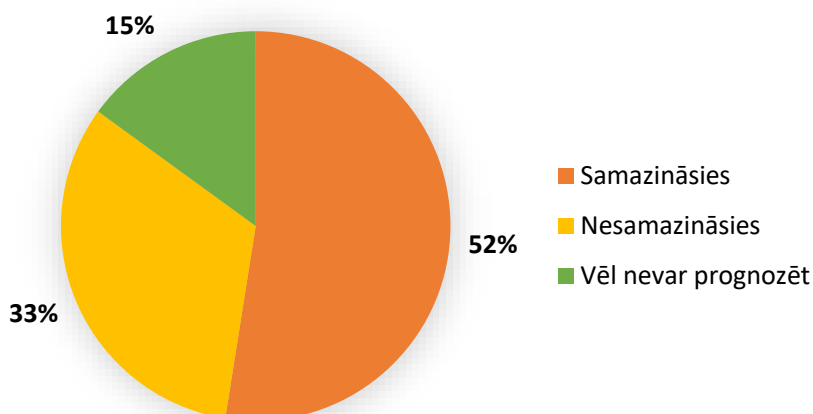
1.att. Jaunu pakalpojumu plānošana

Tālāk uzņēmēji atbildēja uz jautājumu par plānotajām izmaiņām darbinieku skaitā. Rezultātos (2.att.) redzams, ka 80% uzņēmumu neplāno veikt nekādas izmaiņas darbinieku skaitā, taču daži uzņēmēji vēl nevar paredzēt izmaiņas darbinieku skaitā, tāpēc arī pašlaik neplāno izmaiņas. Tomēr ir daži uzņēmumi, kuri plāno veikt izmaiņas darbinieku skaitā, atbrīvojot tos no darba. Savukārt 5% uzņēmumu plāno pieņemt darbā papildus darbiniekus.

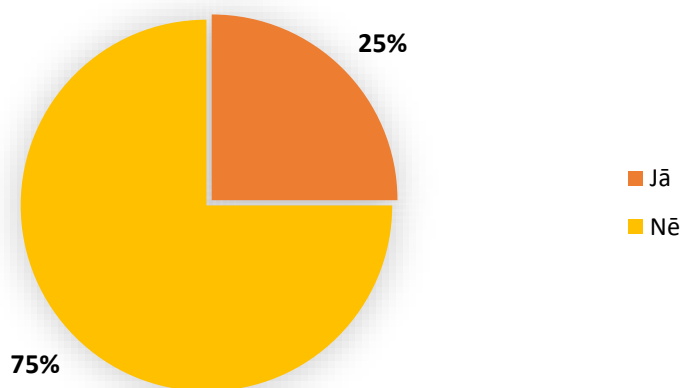
2.att. Plānotās izmaiņas darbinieku skaitā

Nākošajā jautājumā uzņēmumiem tika lūgts prognozēt uzņēmuma darbību. Apskatot aptaujas rezultātus, (3.att.) var redzēt, ka puse uzņēmumu plāno darbības samazinājumu, 33% plāno, ka uzņēmuma darbība netiks ietekmēta, savukārt 15% uzņēmumu vēl nevar prognozēt pašreizējās situācijas ietekmi uz uzņēmuma darbību. Aptuveni 43% uzņēmumi, kuri plāno, ka darbības apjomi samazināsies ir izteikuši savas prognozes. No 43% uzņēmumu, 3 uzņēmumi plāno, ka darbības apjomi samazināsies par 10-30%, 7 uzņēmumi - 31-60%, 5 uzņēmumi - 61-80%, bet divi uzņēmumi - 81-100%.

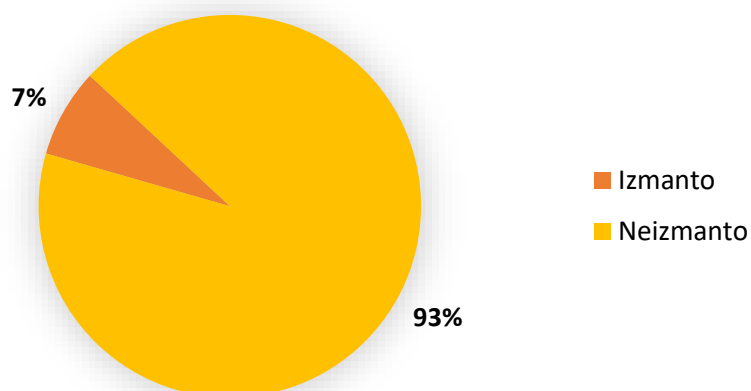
3.att. Uzņēmuma darbības samazināšanās prognoze

Ceturtajā jautājumā uzņēmumiem tika vaicāts par brīvajām vakancēm uzņēmumos. 4. attēlā redzami rezultāti, kur vairums uzņēmumu ir atbildējuši, ka pašlaik viņiem nav brīvu vakancu. Tomēr 25% uzņēmumu ir brīvas vakances, kuras arī tika norādītas anketā. Šiem uzņēmumiem ir nepieciešamas darbaspēks sekojošās vakancēs: lauksaimniecības strādnieks, traktorists-lauksaimnieks, brīvprātīgais palīgstrādnieks, akmeņu lasītāji, traktorists, mehāniķis, palīgdarbu strādnieks, lentzāģa operators, producenti un aprūpētājs.

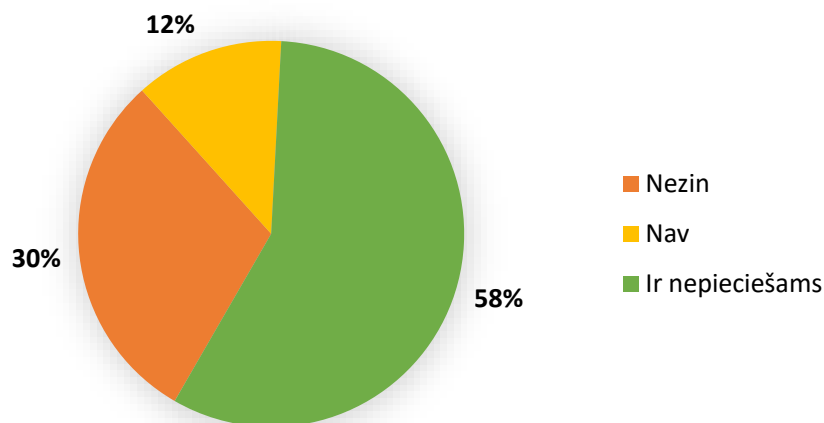
4.att. Brīvo vakancu pieejamība uzņēmumos

Nākamajā jautājumā uzņēmumi sniedza atbildes par valsts un pašvaldību atbalsta izmantošanu COVID-19 krīzes situācijā. Rezultātos (5.att.) redzams, ka vien 7% uzņēmumu izmanto valsts vai pašvaldības sniegtos atbalstus, kā nekustamā īpašuma nodokļu pagarināšanas termiņi un Veselības Ministrijas veikto veselības novērtējumu (IAI). Šajā jautājumā uzņēmumi bija snieguši arī savus komentārus, kur daži no viņiem saka, ka neizmanto atbalstu, jo neatbilst noteiktajiem kritērijiem. Vēl kāds uzņēmums saka, ja būs nepieciešams kādu no atbalsta instrumentiem, tad zinās, kur griezties. Bet vēl kāds uzņēmums saka, ka viņam nav piedāvātas atbalsta iespējas.

5.att. Valsts vai pašvaldības atbalstu izmantošana krīzes situācijā

Sestajā jautājumā uzņēmumiem tika vaicāts, vai viņiem būtu nepieciešami kādi papildus atbalsta pasākumi no valsts vai pašvaldības puses, kā arī uzņēmumiem bija iespēja izteikt savus priekšlikumus, kādi varētu būt viņu prāt nepieciešamie papildus atbalsta pasākumi. Kā redzams 6.attēlā, teju 60% no aptaujātajiem uzņēmumiem uzskata, ka ir nepieciešami papildus atbalsta pasākumi, savukārt 30% nezina vai nav pārliecināti, ka ir nepieciešami vēl kādi atbalsta pasākumi, bet vēl 12% uzskata, ka papildus atbalsta pasākumi nav nepieciešami.

6.att. Nepieciešamība pēc papildus valsts vai pašvaldības atbalsta pasākumiem

Uzņēmumi, kuri uzskatīja, ka ir nepieciešami papildus atbalsta pasākumi deva arī savus ieteikumus, kuri ir redzami 7.attēlā.

Kredītu un nodokļu brīvdienas , neskatoties uz iepriekšējiem nodokļu kavējumiem. Soda procentu rēķināšanas atlikšana	Atbalsts ikvienam uzņēmuma darbiniekam , arī valdes locekļiem un pašiem īpašniekiem	Parūpēties par novada cilvēkiem , kuriem ir nonākuši grūtībās
Veicināt Latvijā ražotu preču apriti (ierobežojumi importam, samazināta PVN likme Latvijā ražotiem produktiem utt.)	Pastiprināt informatīvās kampaņas , atgādinot par uzņēmēju ieguvumiem situācijās, kad pircēji izvēlas Latvijā ražoto (jebkurā ražošanas nozarē)	Informatīvs atbalsts par pieejamiem pakalpojumiem. Finansiāls atbalsts izmaksu segšanai
Atļaut novada ražotājiem tirgoties Alojas centrā	Naudas līdzekļu aizdevums apgrozāmo līdzekļu nodrošināšanai	COVID-19 testēšanu personālam
Valsts maksā pabalstu cilvēkam, kas saslimis ar Covid 19	Atcelt īres maksu uz krīzes laiku	Atļaut publiskus pasākumus brīvā dabā vietās, kur var nodrošināt 2m distanci
Valstij ir nepieciešams kopējs plāns un kopēja koordinācija šajā ārkārtas situācijā	Neapstādināt, pat kāpināt jebkuru investīciju projektu apjomu , kur pasūtītāji ir valsts un pašvaldības	Pārskatīt mediju prioritātes
Nepieciešamas pārtikas pakas , arī tiem bērniem, kuru vecāki šajā grūtajā laikā strādā savā saimniecībā, ir spiesti optimizēt līdzekļus un nodarbina savus bērnus	Segt tekošos ikmēneša izdevumus (piem., telefona, tv, interneta pakalpojumus), kas nepieciešami arī skolniekiem	

7.att. Uzņēmumu ieteiktie papildus valsts vai pašvaldības atbalsta pasākumi

Aptaujas noslēgumā uzņēmēji varēja dot savus ieteikumus vai ierosinājumus, kurus nevarēja izteikt citos aptaujas jautājumos. Ierosinājumi redzami 8.attēlā.

Ierosinājumi

Reizi nedēļā sakomplektēt **pārtikas kasti ar Alojās novadā saražoto**, kuru varētu iegādāties Alojās tirgū

Informēt par Alojās novadā **inficētajām vietām**, viena kontaktpersona, kas koordinē

Palīdzība aizsarglīdzekļu iegādē kopējā iepirkumā ar pašvaldību. Vairāk informācijas par iespēju iegādāties aizsarglīdzekļus

Pašvaldībai ir jāsilta ekonomika un **jāpērk preces no vietējiem** un pašnodarbinātiem, **jānodod darbs**

Valstij nepieciešams **atbilst uzņēmējus veicot pasūtījumus** no Latvijas uzņēmumiem

Cilvēkiem jābūt tālredzīgākiem un **jāveido uzkrājumus**

Pašvaldībai jātaupa nauda

8.att. Uzņēmumu ierosinājumi

Izvērtējot aptaujas rezultātus, var teikt, ka COVID-19 izraisītā ekonomiskā krīze Alojās novada uzņēmumus ietekmē. Salīdzinoši maz tiek ietekmēta darbinieku skaita samazināšana. Aptuveni ceturtdaļai uzņēmumu pat ir nepieciešams papildus darba spēks, kas pamatā ir saistīts ar sezonas darbu uzsākšanos. Tomēr nedaudz vairāk kā pusei uzņēmumu ir plānots, ka samazināsies vai jau samazinās uzņēmumu darbības apjomi, kas noteikti ietekmēs apgrozījumu. Lai mazinātu darbības apjomu kritumu, teju ceturtdaļa uzņēmumu plāno vai jau diversificē savus produktus vai pakalpojumus veidojot gan jaunus, pilnībā atšķirīgus, gan piedāvājot papildinošos produktus vai pakalpojumus. Neskatoties uz to, ka uzņēmumus negatīvi ietekmē ekonomiskā krīze esošie valsts un pašvaldības atbalsta instrumenti pamatā netiek izmantoti. Taču vairāk kā pusei aptaujāto uzņēmumu būtu nepieciešami papildus atbalsta pasākumi, kuri pašreiz netiek veikti. Uzņēmumi arī deva savus ieteikumus papildus atbalsta pasākumu izveidošanai un veikšanai.

Alojās novada dome pasakas visiem uzņēmumiem, kuri veltīja savu laiku, lai atbildētu uz aptaujas jautājumiem un sniegtu informāciju par pašreizējo situāciju uzņēmumā, kā arī deva savus ierosinājumus, lai uzlabotu situāciju un pārvarētu ekonomisko krīzi.

Informāciju sagatavoja

Sabīne Stūre